

Η περί αστρολογίας διδασκαλία του ιεροῦ Δαμασκηνοῦ (Φώτης Σχοινάς, Δρ. Φιλοσοφίας)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 2 Μαρτίου, 2022

Μέ τό παρόν πονημάτιο ἀποσκοπῶ στήν παρουσίαση τῆς διδασκαλίας τοῦ [ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ](#) περί τῶν ζωδίων καί τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου . Δέν ἔχω καμμία φιλοδοξία νά προβῶ σέ μία γενικώτερη παρουσίαση τῆς [ἀστρολογίας](#) καί στήν κριτική της ἀνασκευή ὅσον ἀφορᾷ τήν, ὑποτιθέμενη, ἐπίδρασή της στήν ἀνθρώπινη ζωή καί στίς ἀνθρώπινες ὑποθέσεις.

Θά ἀναφέρουμε μόνο ὅτι ἡ ἐμφάνιση τῆς ἀστρολογίας χάνεται στά βάθη τῶν αἰώνων. Ἡ ἀπαρχή της ἀνιχνεύεται στήν ἀρχαία Αἴγυπτο καί στήν ἀρχαία Μεσοποταμία, περιοχές ὅπου ἐμφανίστηκε κατὰ πρῶτον ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμός. Οἱ πρῶτοι γνωστοί ἀστρολόγοι ἔζησαν τόν 7^ο αἰώνα π.Χ. στή Βαβυλώνα.[1] Γνωστά ἐπίσης γιά τήν ἀναφορά στήν ἀστρολογία εἶναι τά *Ἑρμαϊκά* ἢ (ὅπως ἐσφαλμένα ἐπεκράτησε νά ὀνομάζονται)[2] *Ἑρμητικά* κείμενα πού φέρεται ὅτι συνέταξε ὁ Αἰγύπτιος θεός Θῶθ γνωστός τούς Ἕλληνες μέ τό ὄνομα Ἑρμῆς Τρισμέγιστος.

Γιά τή γένεση τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου ἔχει γραφεῖ ὅτι «ἀνάμεσα στόν 7^ο καί τόν 5^ο π.Χ., ἡ φαινομενική διαδρομή τοῦ Ἥλιου γύρω ἀπό τή Γῆ διαιρέθηκε σέ 12 τμήματα, μέ τό καθένα νά καλύπτει 30 μοίρες ἀπό τίς 360. Κάθε τμήμα σημαδεύτηκε ἀπό ἕνα συγκεκριμένο ἀστερισμό καί ἀντιστοιχήθηκε μέ ἕνα μήνα τοῦ χρόνου».[3]

Ἀπό τήν Αἴγυπτο καί τή Μεσοποταμία ἡ ἀστρολογία διαδόθηκε στήν ἀρχαία Ἑλλάδα καί τή Ρώμη. Εὐρεῖα διάδοση εἶχε καί στό Βυζάντιο.[4] Δέν εἶναι λοιπόν παράδοξο ὅτι ἀσχολήθηκε μέ τήν ἀστρολογία καί ὁ ἱερός Δαμασκηνός στό ἔργο του *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*.

Κατ' ἀρχήν ὁ Δαμασκηνός προβαίνει σέ μία γενική ἀναφορά στά ζώδια καί στό ζωδιακό κύκλο. (Καταθέτουμε τό κείμενο τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ σέ μετάφραση τοῦ μακαριστοῦ καθηγητοῦ Νίκου Ματσούκα): «Λένε ἐπίσης ὅτι στόν οὐρανό βρῖσκονται δώδεκα ζώδια ἀπό τά ἀστέρια, πού ἔχουν ἀντίθετη κίνηση ἀπό τόν ἥλιο καί τή σελήνη καί τούς ἄλλους πέντε πλανῆτες, καί ὅτι οἱ ἐπτά πλανῆτες περνοῦν ἀπό τά δώδεκα ζώδια. Καί ὁ ἥλιος στό κάθε ζώδιο κάνει ἕνα μήνα καί στούς δώδεκα μήνες περνᾷ τά δώδεκα ζώδια. Τά ὀνόματα τῶν δώδεκα ζωδίων εἶναι τά ἀκόλουθα, μαζί μέ τούς μήνες τους.

Κριός κατά τόν μήνα Μάρτιο		21 δέχεται τόν ήλιο,
Ταῦρος	Ἀπρίλιο	23,
Δίδυμοι	Μάϊο	23,
Καρκίνος	Ἰούνιο	24,
Λέων	Ἰούλιο	25,
Παρθένος	Αὔγουστο	25,
Ζυγός	Σεπτέμβριο	25,
Σκορπιός	Ὀκτώβριο	25,
Τοξότης	Νοέμβριο	25,
Αἰγόκερως	Δεκέμβριο	25,
Ἵδροχόος	Ἰανουάριο	20,
Ἴχθύες	Φεβρουάριο	20

Ἡ σελήνη ὅμως κάθε μήνα περνᾷ τά δώδεκα ζώδια, γιατί εἶναι πῶ κάτω καί τρέχει διά μέσου αὐτῶν μέ περισσότερη ταχύτητα• ὅπως ἀκριβῶς, ἂν κάμεις μιὰ σφαῖρα μέσα σέ μιὰ ἄλλη, ἢ μέσα σφαῖρα θά γίνει μικρότερη, ἔτσι καί ὁ δρόμος τῆς σελήνης, ἐπειδή αὐτή εἶναι πῶ κάτω εἶναι λιγότερος καί διανύεται ταχύτερα».[5]

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἱερός συγγραφέας προβαίνει στόν ὀρισμό τῆς ἀστρολογίας καί τόν ἐντοπισμό τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀναδιφήσεώς της: αὐτή εἶναι ἡ ἀνθρώπινη δράση καί συμπεριφορά. Οἱ ἀνθρώπινες πράξεις κατ' αὐτή καθορίζονται ἀπό τήν πορεία καί τίς συγκρούσεις τῶν ἀστέρων, τοῦ ἡλίου καί τῆς σελήνης. Ὁ χριστιανός διανοητής ἀρνεῖται αὐτή τήν ἀντίληψη τῶν Ἑλλήνων, δηλαδή τῶν παγανιστῶν. Ἡ πορεία καί οἱ συγκρούσεις τῶν ἀστέρων, τοῦ ἡλίου καί τῆς σελήνης ἐπηρεάζουν μόνο τόν καιρό, τίς κλιματικές μεταβολές, δηλαδή τήν βροχή καί τήν ἀνομβρία, τό κρύο καί τή ζέστη, τήν ὑγρασία καί τήν ξηρασία, τούς ἀνέμους, ἀλλά **μέ κανένα τρόπο δέν ἐπηρεάζουν καί δέν καθορίζουν τίς ἀνθρώπινες πράξεις, τήν ἀνθρώπινη δραστηριότητα καί τήν ἀνθρώπινη συμπεριφορά. Αὐτές εἶναι στή δικαιοδοσία καί στήν ἐξουσία τοῦ ἀνθρώπου, ἐπειδή ὁ ἄνθρωπος εἶναι προικισμένος ἀπό τόν Δημιουργό του μέ τό αὐτεξούσιο, τήν ἐλευθερία**. «Οἱ Ἕλληνες παραδέχονται ὅτι μέ τήν ἀνατολή καί τή δύση καί τή σύγκρουση τῶν

ἀστεριῶν αὐτῶν, τοῦ ἡλίου καί τῆς σελήνης καθορίζονται ἡ ζωὴ καί οἱ πράξεις μας• μέ αὐτά καταγίνεται ἡ ἀστρολογία. Ἐμεῖς ὁμως παραδεχόμεσθε ὅτι ἀπ' αὐτά διαμορφώνονται καιρικές καταστάσεις, ἡ βροχὴ καί ἡ ἀνομβρία, τό κρύο καί ἡ ζέστη, ἡ ὑγρασία καί ἡ ξηρασία καί οἱ ἄνεμοι καί τά παρόμοια, ἀλλά μέ κανένα λόγο οἱ πράξεις μας• γιατί ἐμεῖς, ἐπειδὴ γίναμε αὐτεξούσιοι ἀπὸ τό δημιουργό, εἴμαστε κύριοι σ' αὐτές».[6]

Τά ἐπιχειρήματα πού φέρει ὁ ἱερός Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας γιά τὴν στήριξη τῆς ἀνωτέρω θέσεώς του, ὅτι δηλαδή ἡ ἀνθρώπινη πράξη καί δράση εἶναι στήν κυριότητα τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐλλόγου καί ἐλευθέρου ὄντος καί οὐδόλως στίς κινήσεις τῶν ζωδίων εἶναι κλιμακωτά: **Ἄν ἡ δράση καί οἱ πράξεις μας καθορίζονται ἄτεγκτα ἀπὸ τίς κινήσεις τῶν ἄστρον δέν ἀπομένουν περιθώρια ἐλευθερίας στὸν ἄνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι δέσμιος μιᾶς ἄτεγκτης εἰμαρμένης καί ὅ,τι πράττει τό πράττει κατ' ἀνάγκη καί ὄχι ἐλευθέρως καί αὐτεξουσίως. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ὁμως δέν μπορεῖ νά ἀξιολογηθεῖ ἠθικά, τοῦλάχιστον, ἡ πράξη καί ἡ δράση του.** Ἐτσι δέν ἔχει νόημα νά μιᾶμε γιά ἀρετὴ ἢ κακία στὸν ἄνθρωπο καί τὴ διαγωγή του. Εἶναι ἀνόητο νά τοῦ καταλογίζετα εὐθύνη καί νά ἐπιβραβεύετα ἢ νά ἀποδοκιμάζετα καί νά τιμωρεῖτα γιά τὴν τυχόν καλὴ ἢ κακὴ, ἀντίστοιχα, συμπεριφορὰ του. Σ' αὐτὴ ὁμως τὴν περίπτωση ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνεύθυνος γιά τό κακό καί ὁ μόνος ὑπεύθυνος εἶναι ὁ Θεός. Ὁ Θεός εἶναι αἴτιος τοῦ κακοῦ καί ὄχι ἡ κακὴ χρῆση τῆς ἐλευθερίας τῶν λογικῶν καί αὐτεξουσίων δημιουργημάτων του. Ἐπίσης ὁ Θεός εἶναι αἴτιος τοῦ κακοῦ, διότι δέν ἀπομένουν περιθώρια στήν ἀγαθὴ πρόνοιά του, ἂν τὰ πάντα ἄγονται καί φέρονται ἀπὸ μία ἀναπόδραστη νομοτέλεια. Τέλος θά ἦταν περιττὰ γιά τὸν ἄνθρωπο ἡ λογικὴ καί ἡ ἔλλογη σκέψη (ἢ βουλή), ἀφοῦ δέν εἶναι κύριος τῶν πράξεων του, ἀλλὰ ἐνεργούμενο τῶν ἀστέρων. Ἡ ἐλευθερία, τό αὐτεξούσιον, εἶναι συνημμένη μέ τό λογικόν καί ἡ ἔλλογη σκέψη εἶναι τό πάντων τιμιώτατον στήν ἀνθρώπινη φύση, ὅπως λέγει σέ ἄλλο σημεῖο ὁ Δαμασκηνός. Ἐτσι λοιπὸν ἀναιρεῖτα καί αὐτὴ ἡ ἀνθρώπινη φύση ἂν δεχθοῦμε ὡς νόμιμες τίς ἀντιλήψεις τῆς ἀστρολογίας. Ἄς δοῦμε τό ἴδιο τό κείμενο τοῦ ἱεροῦ Πατέρα: «Ἄν λοιπὸν ἀπὸ τὴν κίνηση τῶν ἀστεριῶν κάνουμε τὰ πάντα, κατ' ἀνάγκη κάνουμε, αὐτό πού κάνουμε• καί αὐτό πού γίνεται κατ' ἀνάγκη οὔτε ἀρετὴ οὔτε κακία εἶναι. Καί ἂν οὔτε ἀρετὴ οὔτε κακία ἔχουμε, δέν εἴματε ἄξιοι οὔτε γιά τούς ἐπαίνους καί τὰ στεφάνια, οὔτε γιά τίς κατηγορίες ἢ τίς τιμωρίες• ἐπιπλέον θά βρεθεῖ καί ὁ Θεός ἄδικος δίνοντας σέ ἄλλους ἀγαθὰ καί σέ ἄλλους θλίψεις. Ἀλλὰ ἀκόμη οὔτε ὁ Θεός θά κυβερνᾷ οὔτε θά προνοεῖ γιά τὰ κτίσματά του, ἂν τὰ πάντα κατ' ἀνάγκη ἄγονται καί φέρονται. Ἐπίσης καί ἡ λογικὴ θά μᾶς ἦταν περιττὴ• ἀφοῦ δέν εἴμαστε κύριοι καμιᾶς πράξεως, σκεφτόμαστε περιττὰ (περιττῶς βουλευόμεθα). Τό λογικὸ πάντως μᾶς ἔχει δοθεῖ γιά τὴ σκέψη• κατὰ συνέπεια κάθε λογικὸ ὄν εἶναι καί αὐτεξούσιο (Τό δέ λογικόν πάντως τῆς βουλῆς ἡμῖν ἔνεκεν δέδοται• ὅθεν πᾶν λογικόν καί αὐτεξούσιον)».[7]

Βλέπουμε λοιπόν ότι αν ίσχυαν αυτά που πρεσβεύει η αστρολογία κατά την σκέψη του ιεροῦ Πατέρα θά ἦταν ἀδύνατη ἡ ἀρετή• θά ἦταν ἀδιανόητο νά μιλάμε γιά ἀρετή ἢ κακία στόν ἄνθρωπο καί γιά ὅποιαδήποτε ἠθική εὐθύνη του. Μήπως **τό ἴδιο δέν πρεσβεύει μία ὀρισμένη τάση στή σύγχρονη ψυχολογία καί τή βιολογία; Ἄνθρωπε δέν φέρεις εὐθύνη γιά ὅ,τι πράττεις, ἀφοῦ τό πράττεις κατ' ἀνάκη! διαλαλοῦν.** Προσέτι διαλαλοῦν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μαριονέττα τῆς κληρονομικοανατροφικότητάς του! Εἶναι ἐνεργούμενο τῆς ἐπιδράσεως τῶν γονέων του καί τῶν γονιδίων του! Δέν ὑπάρχουν σοβαρά περιθώρια ἐλευθερίας, ἄρα καί εὐθύνης του. Ὅμως **ἡ ἠθική συνείδηση εἶναι οὐσιώδες συστατικό στοιχεῖο τοῦ ἀνθρωπίνου ψυχισμοῦ καί δέν μπορεῖ νά ξεριζωθεῖ, ὅποιοςδήποτε «ἀποενοχοποιητικές» «ἐπιστημονικές» θεωρίες καί ἂν προσκομισθοῦν.** Ἐνας παλαιός ψυχίατρος, ὁ Henri Baruk γράφει ἐπί τοῦ προκειμένου: **«Ἡ ἠθική αὐτή συνείδησις δέν εἶναι μία τεχνητή ἀντίδρασις, ἀλλά εἶναι ὁ βαθύτερος παράγων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Κι ἐκτός ἀπό αὐτό, ἡ ἐξαιρετική ἐπιμονή τῆς ὑπάρξεώς της ἀκόμα καί στίς βαθύτερες ἀρρώστιες, ἀκόμα καί στίς ψυχικές καταπτώσεις καί στίς προχωρημένες ἄνοιες, καθῶς καί ἡ ἐπιβίωσί της καί μέσα στά ἐρείπια τῆς καταστραφείσης νοήσεως, ἐπιβεβαιώνει γιά μία φορά ἀκόμα τήν σπουδαία της σημασία καί τήν σπουδαία θέσι πού κατέχει μέσα στόν ἀνθρώπινο ψυχισμό».**[8]

Ἡ κίνηση τῶν ἀστέρων δέν εἶναι αἴτιον τῆς γενέσεως καί τῆς φθορᾶς τῶν ὄντων. Ἀπλά εἶναι σημάδια τῶν καιρικῶν μεταβολῶν, τῆς βροχῆς καί τῆς μεταβολῆς τοῦ ἀέρα. Οὔτε αἴτια τῶν πολέμων εἶναι οἱ ἀστέρες καί ἡ κίνησή τους. Εἶναι γεγονός ὅτι στήν ἀρχαιότητα, ὄχι μόνο στήν δεσποτική τῆς Ἀνατολῆς ἀλλά καί στήν δημοκρατική Ἑλληνορωμαϊκή ἐπικρατοῦσα μεγάλη δεισιδαιμονία σχετικά μέ τόν πόλεμο καί τήν ἔκβαση μιᾶς μάχης. Ὅθεν καί ἡ οἰωνοσκοπία καί ἡ παρατήρηση τῶν ἀστέρων πρό μιᾶς μάχης. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι αὐτοί ἀκόμη, οἱ ρεαλιστές καί ὀρθολογιστές Ρωμαῖοι ἔδιναν τεράστια σημασία στήν οἰωνοσκοπία καί στά σημεῖα, ὅπως π.χ. τό πέταγμα τῶν πουλιῶν, πρό μᾶς μάχης. Δέν ἀποτελεῖ λοιπόν παράδοξο ὅτι τό τελευταῖο ἀξίωμα πού ἀποκτήθηκε ἀπό τούς πληβεῖους εἶναι αὐτό τοῦ ποντίφηκα, τό ὁποῖο ἦταν ἀναπόσπαστα συνδεδεμένο μέ τό ἀξίωμα τοῦ ὑπάτου, τοῦ ἀνώτατου στρατιωτικοῦ ἀξιωματοῦχου τῆς ἀρχαίας δημοκρατικῆς Ρώμης. Ὁ Δαμασκηνός λοιπόν ἀπορρίπτει μία εὐρέως ἐπικρατοῦσα δοξασία, μᾶλλον δεισιδαιμονία, ὅταν ὑποστηρίζει ὅτι οἱ ἀστέρες δέν εἶναι αἴτιοι τοῦ πολέμου καί τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ. Οἱ ἀστέρες ἐπηρεάζουν τήν ποιότητα τοῦ ἀέρα καί διάφορες καιρικές μεταβολές, **οἱ ὁποῖες ἐπιδροῦν στόν ἀνθρώπινο ψυχισμό προκαλώντας κρίσεις, ἔξεις καί διαθέσεις, ὄχι σέ ὅλους τό ἴδιο, ἀλλά ἀνάλογα μέ τήν ἰδιοσυγκρασία τοῦ καθενός.** Ἀλλά καί αὐτές οἱ ἔξεις ὑπάγονται **στά ἐφ' ἡμῖν, σέ ὅσα δηλαδή ἐξαρτῶνται ἀπό ἐμᾶς (κατ' ἀντίθεση στά οὐκ ἐφ' ἡμῖν, σέ ὅσα δηλαδή δέν ἐξαρτῶνται ἀπό ἐμᾶς).** Οἱ ἔξεις εἶναι ὑποκείμενες στόν λόγο, στό λογικό μέρος τῆς ψυχῆς καί ὄχι στό ἄλογο-παθητικό μέρος τῆς ψυχῆς. Ὁ ἱερός Δαμασκηνός γράφει ἐπί τούτου: «Ἐμεῖς ὅμως παραδεχόμεστε ὅτι αὐτά (τά ἀστέρια)

δέν είναι αίτια κανενός από τά γινόμενα ούτε τῆς γενέσεως αὐτῶν πού γίνονται ούτε τῆς φθορᾶς αὐτῶν πού φθείρονται, ἀλλά μάλλον σημεῖα τῶν βροχῶν καί τῆς μεταβολῆς τοῦ ἀέρα. Ἴσως θά ἔλεγε κανείς ὅτι ούτε αίτια τῶν πολέμων εἶναι, ἀλλά σημεῖα, καί ἡ ποιότητα τοῦ ἀέρα, πού γίνεται ἀπό τόν ἥλιο καί τή σελήνη καί τά ἀστέρια, παγιώνει διάφορες κράσεις καί ἔξεις καί διαθέσεις μέ διαφορετικό τρόπο στόν καθένα. Οἱ ἔξεις ὅμως βρίσκονται στή διακαιοδοσία μας (Αἰ δέ ἔξεις τῶν ἐφ' ἡμῖν)• γιατί κυριαρχοῦνται ἀπό τό λόγο καί ὁδηγοῦνται μέ τροπές (κρατοῦνται γάρ τῷ λόγῳ καί ἄγονται τρεπόμενοι)». [9]

Ἀκόμη ὁ Δαμασκηνός ὑποστηρίζει ὅτι ὑπάρχουν διάφοροι ἀστέρες, οἱ ὀνομαζόμενοι κομήτες, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν σημάδια πού προαναγγέλλουν τόν θάνατο βασιλέων. Αὐτοί οἱ ἀστέρες δέν σχηματίστηκαν στήν ἀρχική δημιουργία, ἀλλά ἔρχονται στήν ὕπαρξη καί ἀφοῦ ἐκτελέσουν τήν ἀποστολή τους διαλύονται. Ἐνας τέτοιος ἀστέρας ἦταν καί αὐτός πού φανερώθηκε στούς τρεῖς Μάγους κατά τή γέννηση τοῦ Χριστοῦ: «Σχηματίζονται πολλές φορές καί κομήτες, σάν σημεῖα πού προαναγγέλλουν θανάτους βασιλιάδων• οἱ κομήτες αὐτοί δέν ἀνήκουν στά ἀρχικά δημιουργημένα ἀστέρια, ἀλλά μέ τό θεῖο πρόσταγμα σχηματίζονται τόν καιρό τῆς ἐμφανίσεώς τους καί ξανά διαλύονται, γιατί καί τό ἀστέρι, πού φανερώθηκε στούς μάγους κατά τή φιλάνθρωπη καί σωτήρια γιά μᾶς σαρκική γέννηση τοῦ Κυρίου, δέν ἀνῆκε στά ἀστέρια πού δημιουργήθηκαν στίς ἀρχές. Καί αὐτό εἶναι φανερό, γιατί πότε ἔκανε τό δρόμο ἀπό τήν ἀνατολή στή δύση, πότε ἀπό τόν βορρᾶ πρὸς τόν νότο, καί πότε κρυβόταν καί πότε φαινόταν• κάτι τέτοιο δέν εἶναι σύμφωνο μέ τήν τάξη ἢ τή φύση τῶν ἀστεριῶν». [10] Ὁ ἀστέρας πού ἐμφανίστηκε καί καθοδηγοῦσε τούς τρεῖς Μάγους κατά τή γέννηση τοῦ Χριστοῦ δέν ἦταν ἕνας συνηθισμένος ἀστέρας• αὐτό τό πιστοποιεῖ ἡ ἀσυνήθης τροχιά του καί ἡ περιοδική ἀπόκρυψη καί ἐμφάνισή του στούς Μάγους. Σχηματίστηκε ἐπί τούτου, γιά τή συγκεκριμένη δηλαδή ἀποστολή του, καί μετά διελύθη.

Κατά τή συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας οἱ προβλέψεις τῶν μέντιουμ καί τῶν ἀστρολόγων ἀνάγονται στούς πονηρούς δαίμονες. Ὁ Δαμασκηνός ἀποφαίνεται ὅτι οἱ ἀγαθοί ἄγγελοι καί οἱ ἐκπεσόντες ἄγγελοι, οἱ δαίμονες, ὡς κτιστά ὄντα δέν γνωρίζουν τό μέλλον. Πολλές φορές βέβαια προλέγουν τό μέλλον. Ὅμως ἐνῶ οἱ ἀγαθοί ἄγγελοι εἶναι ἀξιόπιστοι, ἐπειδή δέχονται ἀποκάλυψη ἐκ τοῦ Θεοῦ, οἱ πονηροί δαίμονες εἶναι ἐντελῶς ἀναξιόπιστοι. Βέβαια μερικές φορές ἐπαληθεύονται, γιατί κινοῦνται ταχύτατα στό χῶρο καί διαθέτουν μεγάλη ὑπολογιστική ικανότητα. Ὅμως ἐπειδή ψεύδονται καί ἀποσκοποῦν στήν ἐξαπάτηση τοῦ ἀνθρώπου, δέν πρέπει νά δίνουμε προσοχή καί σημασία στίς προβλέψεις τους. Ἐπίσης ὁ δαίμονας γνωρίζει τίς Γραφές, ἕνα ἀκόμη στοιχεῖο μέ τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἐξαπατήσει τούς ἀνθρώπους. Γράφει ὁ Δαμασκηνός σχετικά: «Καί τά μέλλοντα οὔτε οἱ ἄγγελοι οὔτε οἱ δαίμονες τά γνωρίζουν, ἐντούτοις τά προλέγουν• οἱ ἄγγελοι, ὅταν ὁ Θεός τά ἀποκαλύπτει καί τούς δίνει τήν ἐντολή νά

προλέγουν• γι'αυτό όσα λένε, γίνονται. Προλέγουν όμως και οι δαίμονες, πότε, βλέποντες αυτά που γίνονται μακριά, πότε στοχαζόμενοι• γι'αυτό και πολλές φορές λένε ψέμματα• δέν πρέπει λοιπόν νά πιστεύουμε σ'αυτούς, και ἄν ἀκόμη ἀληθεύουν πολλές φορές, μέ τόν τρόπο που ἔχουμε πει. Ἐπίσης γνωρίζουν και τίς Γραφές».[11]

Συνοψίζοντας μπορούμε νά ποῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι, ὡς ἐλεύθερο καί αὐτεξούσιο ὄν, κύριος, ἄρα καί ὑπεύθυνος γιά τίς πράξεις του καί ὄχι τά ζώδια. Τά ζώδια δέν ἔχουν κατά τή διδασκαλία τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ καμμία οὐσιώδη επίδραση στήν ἀνθρώπινη ζωή καί στίς ἀνθρώπινες ὑποθέσεις.

[1] Julia καί Derek Parker, *Ἀστρολογία*, μετάφραση Γιώργος Λαουτάρης, ἐκδ. Σκάϊ, Ἀθήνα 2009, σελ. 16-17

[2] Βλ. Θεοδόση Ν. Πελεγρίνη, *Λεξικό τῆς Φιλοσοφίας*, λῆμμα Ἑρμαϊκά κείμενα, Ἑλληνικά Γράμματα 2013

[3] Julia καί Derek Parker, ὁ.π., σελ. 17

[4] Βλ. ΘΗΕ, τόμος 3^{ος}, λῆμμα *ἀστρολογία*

[5] Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως* 7 (21), κείμενο-μετάφραση-εἰσαγωγή-σχόλια Νίκου Ματσούκα, ἐκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2020, σελ.121 καί 123

[6] Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ὁ.π., σελ. 123

[7] Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ὁ.π., σελ. 123-125

[8] Henri Baruk, *Ψυχώσεις καί νευρώσεις*, σειρά Τί πρέπει νά ξέρω, ἐκδ. Ἰωάννης Ζαχαρόπουλος, Ἀθήναι χ.χ. σ. 69

[9] Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ὁ.π., σελ.125

[10] Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ὁ.π., σελ.125

[11] Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως* 4 (18), κείμενο-μετάφραση-εἰσαγωγή-σχόλια Νίκου Ματσούκα, ἐκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

2020, σελ.107

(Πηγή: antifono.gr)